

Чи буде сировина – якісна і в достатній кількості?

Це питання знову постає перед молокопереробними підприємствами напередодні нового сезону «великого молока». Чи буде воно справді «великим» цього року і якої якості? Статистика показує, що в нашій країні співвідношення між індустріальним виробництвом молока і виробництвом у приватному секторі з однією– двома коровами за минулий рік суттєво не змінилося. І тут, здається, вона (статистика) не обманує... Ситуація хіба що погіршилася, адже за рік, що минув, ще зменшилася кількість худоби як в приватному секторі, так і у сільгоспдприємствах. То ж як буде далі?... Цю тему обговорювали учасники Другого всеукраїнського молочного конгресу. Попри невтішну реальність, міжнародні та вітчизняні експерти в унісон стверджували, що Україна має хороші шанси стати світовим виробником молока, і криза якраз спонукає до розвитку молочного бізнесу.

Прибуткова справа

Другий день Конгресу був присвячений відвідуванню сільгоспдприємств – виробників молока та діловому спілкуванню самих учасників між собою. Побачене і почуте справді вселило оптимізм, адже

вдалося зрозуміти, що, попри заговорювання цієї проблеми, у нас все ж таки робляться конкретні кроки для поліпшення стану справ у галузі. За виробництво молока в Україні беруться молоді й амбітні люди, у яких достатньо знань, і які дивлять-

ся на цю справу, як на прибутковий бізнес.

... **Максимів ПЕТРИЧЕНКУ** – тридцять років. Він – один із співвласників мережі столичних ресторанів. Недавно із колегами придбав ферму у Черкаській області – збанкрутілу і за-

недбану. Каже, за добру ціну. Доять там найпростішими доїльними апаратами у бідони радянського зразка. Всезнаюча статистика, звичайно, відносить таке молоко до тих двадцяти відсотків індустріального, а, отже, теоретично якісного. Та яка якість може бути у тих бідонах?

– Найкращі корови дають по п'ятнадцять літрів молока, є й такі, що по десять, є й по чотири і п'ять, – розповідає Максим ПЕТРИЧЕНКО. – Всього у стаді триста голів, то ж найперше плануємо зробити вибравку. Шукаємо доброго консультанта, щоб зробити ревізію ферми. Попередній задум був – мати підсобне господарство для ресторанного бізнесу, а зараз ми чітко бачимо, що виробництво молока може бути окремим прибутковим бізнесом. Отож, найближчі кроки – ревізія, далі – бізнес-план з чітким баченням, у що інвестувати. Інвестиції будуть виключно українськими.

Зараз стадо на 300 голів обслуговує двадцять чоловік. Підприємець каже, що попередні власники підтримували цю ферму як соціальний проект, але надалі він має намір зробити його бізнесовим, застосувавши найсучасніші технології виробництва молока.

Олексій ВАСИЛЬЧЕНКО теж з Черкаської області. Заступник директора агрофірми «Маяк», що в Золотоніському районі. Йому... 23 роки. А директор агрофірми – Герой України Микола Семенович ВАСИЛЬЧЕНКО, його батько. Олексій за фахом економіст, зараз навчається в аспірантурі.

Господарство «Маяк» – колишній радгосп, яким керував батько. Зараз воно багатопрофільне: є розсадництво, свинокомплекс на тисячу голів, тваринницький комплекс на три тисячі голів, з яких тисяча – дійні корови. Агрофірма уже перейшла на сучасну технологію виробництва молока: безприв'язне утримання, доїльний зал. «Ми самі до цього дійшли, не було ніяких зовнішніх інвестицій, – розповідає Олексій. – Своїми силами вибудовуємо правильну технологію, здаємо молоко на Вімм Білл Данн. Воно у нас вищої якості, ціна стабільна. Чітко розуміємо своє завдання: виробляти якісне молоко з низькою собівартістю. А при переході на нову технологію набивали собі чимало шишок:

були проблеми з маститами, з ратичками тварин. Раніше за корів відповідали доярки, слідкували за ними, тепер же ж уся турбота про тварин лягає на спеціалістів».

Що ж впливає на якість молока? Як її добиваються на цій фермі? На думку молодого спеціаліста, вона не залежить від того, є там доїльний зал чи молокопровід. Останній лише вирішує проблему з доярками: зводить їх кількість до мінімуму, тобто мінімізує людський фактор. Головне ж – правильно вибудувати на фермі технологічний процес і менеджмент. Звичайно, потрібно дотримуватися усіх вимог санітарії та гігієни. «У питанні якості безлад можна створити і в найкращому доїльному залі», – каже Олексій. З ним важко не погодитися.

Молода людина бачить глобальну ціль – організувати молочний бізнес так, щоб можна було заробляти гроші. «А щоб цим молоком торгувати, воно має бути якісне і з низькою собівартістю. Тепер працюємо над окремими показниками, – продовжує розповідь Олексій ВАСИЛЬЧЕНКО. – Слідкуємо, щоб був відповідний вміст білка в молоці, а також показники за жиром, соматикою, бакзабрудненням». Що стосується кількісних показників, то тут уже вийшли на шість тисяч літрів молока. Є корови, від яких надоюють і по дев'ять, і по десять тисяч літрів.

За словами Олексія, на фермі агрофірми «Маяк» працює переважно молодь. «І тут не йдеться про велику кількість людей, бо промислове виробництво молока цього не передбачає, але хто вже потрапляє до нас, то має гарантовану роботу і добру зарплату». І ще молодий чоловік наголосив: сучасна ферма потребує висококваліфікованих спеціалістів. Зараз, в час економічної кризи, люди втрачають роботу і у великих промислових містах. «То нехай повертаються в село і налагоджують молочний бізнес, бо він – прибутковий. Тільки це мають бути великі комплекси, тоді підуть спеціалісти. Й вони добре зароблятимуть».

До слова, про заробітки на сучасних тваринницьких комплексах. Я не заглядала у гаманці працівників агрофірми «Маяк», як, зрештою, й інших, але на Конгресі називалися конкретні цифри: на добре налагодженому підприємстві зарплата доярки – від трьох тисяч гривень. В окремих – шість-сім тисяч гривень. Для прикладу – в «Українську молочну компанію» перейшли працювати молоді люди з банків.

«Не економимо на мийних засобах і ветпрепаратах»

Ще одна цікава зустріч і розмова – з **Сергієм ДЕШЕВИМ**, го-

ловним ветлікарем господарства ім. Воловікова, що на Рівненщині. Лише два роки тому Сергій закінчив Львівську академію ветеринарної медицини, рік пропрацював у цьому господарстві. Розповів, що воно спеціалізується і на рослинництві, і на тваринництві. Зараз там – півтори тисячі корів і дві тисячі телиць для відтворення стада. Теличок закупають у населення після штучного осіменіння худоби. Теж цікавий досвід. Наразі на фермі прив'язне утримання і доїння в молокопровід. Почали будівництво доїльного залу, але через кризу воно дещо призупинилося. А плани – наполеонівські: до 2013 року довести поголів'я до семи тисяч, побудувати три доїльні зали: два на дві тисячі і один – на три. Справді промислове виробництво молока. Віряться, що ці плани будуть втілені у життя.

Як на цій фермі дбають про якість? За словами спеціаліста, ті ж високі стандартні вимоги до технології, менеджменту, санітарії і гігієни. А ще в господарстві не економлять на мийних і ветпрепаратах. Вони займають суттєву частку витрат, але це себе цілком виправдовує...

Діана ЦАПЕНКО завідує тваринницьким комплексом СТОВ «Пологівське», що у Васильківському районі на Київщині. Теж – молодий спеціаліст, зате господарство – старе, колиш-

ній колгосп. На фермі – 500 дійних корів, прив'язне утримання. У літній період корови пасуться, тобто є перехід на інший тип годівлі. «А це – додатковий стрес для тварин, – каже Діана. – Мені подобається однотипна годівля, безприв'язне утримання, на що й будемо переходити. Я приїхала на Конгрес почувти, що роблять інші. Ми ще не робили ніяких інвестицій у тваринницький комплекс, але плануємо. Цього року перейдемо на безприв'язне утримання молодняка, а далі, після реконструкції усєї ферми, плануємо збільшувати поголів'я».

Зараз надії у цьому господарстві зменшилися, але якість молока хороша, запевняє спеціаліст. «Інакше його б не брали на дитяче харчування». Найбільша проблема на цій фермі – трудові ресурси. «Від нас недалеко до Києва – сімдесят кілометрів, то ж більшість односельчан працює там. Перехід на безприв'язне утримання якраз і вирішить нашу проблему з кадрами, зменшиться потрібна кількість людей». І таких оптимістичних розповідей цього дня було ще багато.

«Терезине»: традиції підтримуються

Як робити прибутковий бізнес на молоці далі ми побачили на практиці, відвідавши два підприємства: ВАТ «Терезине» у Київській області та ТОВ «Добра-Красноставка» у Черкаській.

Перший приклад – коштом великих інвестицій, другий – мінімальними затратами.

Тваринницький комплекс у селищі міського типу Терезине, що за п'ять кілометрів від Білої Церкви, можна вважати зразковим (й про нього ми уже розповідали у №01-2008 «МП»). Тут – найсучасніша технологія виробництва молока: безприв'язне утримання, однотипна годівля, комфортні умови для корів, доїльний зал «Паралель» фірми Де Лаваль, імпортовані з Європи тварини і т.д. Стадо налічує 1662 голови. Останнім часом побудовано три типові приміщення для утримання по 486 голів. Один робітник обслуговує 400 (!) голів. Денний надій – двадцять літрів на корову, але, як зазначили присутні в нашій делегації іноземці, при таких умовах надої мають бути більшими.

У селищі Терезине ми побачили ще один цікавий момент. Виявляється, що сучасна ферма – це не лише виробництво молока, а й альтернативне джерело енергії – газу, тепла, дешевої електроенергії. На цій фермі побудували установку для переробки гною й уже проводили її пробний запуск. Установка виробляє газ і електроенергію, якої вистачить для забезпечення життєдіяльності комплексу, і ще буде надлишок, який можна і треба продавати. Та, виявляється, терезинці тут піонери: у нашій країні дотепер не розроблено механізму продажу надлишків електроенергії у таких випадках. Місцеві спеціалісти ще й займалися розробкою такого механізму. Кажуть, уже всі документи готові...

Це господарство має статус племінного, який, можна сказати, передався у спадок ще з минулого століття. У 1929 році тут була створена науково-дослідна станція тваринництва на базі відділу зоотехнії Київської крайової сільськогосподарської дослідної станції. Й в усі часи «Терезине» було своєрідним університетом, на досвіді якого вчать, досягнення якого впроваджують у сільське господарство. Цікаво, що під час німецької окупації працівникам цього господарства вдалося зберегти основну частину племінного поголів'я завдяки тому, що його вивезли в Росію, у Сталінградську область. У вересні 1944 року тварини знову повер-

нулися «додому». 1975 року на базі цієї Київської дослідної станції тваринництва був створений Інститут розведення і генетики тварин УААН. З 1997 року діє відкрите акціонерне товариство «Терезине». Справді, тут є чого повчитися.

Десять тисяч євро: в одну корову чи в одну ферму?

– Найперспективнішим і найпрогресивнішим методом виробництва молока вважаються ферми-роботи. Принаймні, у Європі це вже шістдесят відсотків нових проектів, – розповів кореспонденту «МП» виконавчий директор фірми ДеЛаваль Олег КРАСНОРУЦЬКИЙ. – Інвестиція у такий проект – 10 тисяч євро на голову. В Україні ідеальні умови для таких ферм у західному регіоні.

Таку надсучасну ферму на вісімсот голів запустили минулого року в Росії. У нас лише почали цим цікавитися. Два підприємства – з Черкаської та Київської областей – у зв'язку з кризою відклали мрію на віддаленішу перспективу. Розповідаю це, аби порівняти з тим, що ми побачили в Добрі. Тут десять тисяч євро вклали в ... облаштування всієї ферми: перейшли на безприв'язне утримання, придбали вживаний доїльний зал, з допомогою спеціалістів ДеЛаваль запустили його і працюють.

Старий чотирирядний корівник переобладнали, застосувавши так званий «французький варіант» – місця для відпочинку тварин мають десятиградусний нахил, що зручно для самостійного сповзання гною у технічний прохід. Через день його прибирають трактором. Корівник поділений на чотири частини, у центрі – доїльний зал типу «ялінка». Нового приміщення для нього не будували. За годину доять дев'яносто корів, а всього тут майже триста голів дійного стада. Також купили вживаний молокопровід, яким молоко подається в сусіднє приміщення до холодильника.

– Ми задоволені цим доїльним залом, навіть не сподівалися, що буде так працювати, – каже молодий менеджер з тваринництва ТОВ «Добра-Красноставка» **Леонід ГОНЧАРЕНКО**. – У наших інвесторів була вимога: якщо ми за мінімальних витрат запускаємо цей корівник і він працює, далі вони вклада-

тимуть великі кошти. Сподіваємося, що так і буде, незважаючи на всі кризи. Ми своє зробили.

Інвестори – з Німеччини та Голландії, і виконавчий директор на цій фермі – голландець, тільки у день нашого приїзду в Добру він був відсутній – поїхав додому. Побачене і почуте тут справді вразило. А особливо те, як утримуються телятка: цілком по-спартанськи. Навіть взимку вони знаходяться під дерев'яним навісом, накритим поліетиленовою плівкою, і не мерзнуть! І так вони зимують вже другий рік, відколи запрацювала ферма.

Щодня тут надоюють і продають тонну сімсот – тонну вісімсот кілограмів молока. Середньодобовий надій – 16 кілограмів. Ще не хтозна-які показники, але видно, що тут мають бажання їх покращити. До слова, на цій фермі – одноразова годівля: зранку тваринам видають весь добовий раціон. І він уже розрахований так, що його повністю поїдають.

Влітку на цій фермі уже має бути триста п'ятдесят дійних корів, а дальша перспектива – три тисячі!

...І китайське диво

Все ж виникає питання: що ж робити з приватним сектором? Відмовитись від цієї сировини в найближчі кілька років нереально, але як тут гарантувати якість та безпечність?

Виявляється, і цьому лихові можна зарадити, скориставшись ... китайським досвідом. Андрій Дикун, директор «Дикун Глобал Консалт», захоплено розповідав про цікавий фермерський досвід, з яким він познайомився на півночі Китаю. Жінка-фермер, взявши кредит у банку, збудувала примітивні корівники, взяла у мешканців двох сіл в оренду корів – шістсот голів – і вже два роки так господарює. Її не зупинило те, що всі корми для тварин доводиться купувати. Надоює по сім-вісім тисяч літрів молока. У перерахунку на наші гроші його собівартість обходиться у дві гривні, продає по 2,50 грн., по 10 копійок з кожного літра платить власникам худоби. Селяни пішли на такий крок, тому що в Китаї самим важко утримувати худобу. Там бракує землі, пай в середньому п'ятнадцять соток...

Компанія «Дикун Глобал Консалт» уже п'ять років організовує навчальні поїздки на ферми в різні країни світу. Її керівник каже, що може організувати для бажаючих екскурсію і на цю китайську ферму, а також допомогти нашим молокопереробним підприємствам вивчити цікавий і перспективний для них китайський ринок. То що, є охочі? Тоді гайда за китайським досвідом!

Надія ПАСТЕРНАК

